

నీమూల కూచుని వారు సాహితీ చర్చలు చేసేవారో మా పెద్దలు ఇప్పటికీ చెబుతుంటారు. అంతెందుకు యిప్పటి కొచ్చి ఆ సాంప్రదాయం మావూళ్లొ బతికేవుంది. బహుశా శారద మహారచయిత కావడానికి అతను హోటళ్లొ పనిచేయడ మొక్కతే కాదు. అక్కడ ఇట్లాంటి సమావేశాలు జరిగి అతణ్ణి ఉత్తేజపరిచి వుండాలి.

కనుక హోటళ్ళని తక్కువ చేయరాదని యిందు మూలకంగా మనవి చేసుకుంటున్నాను. అట్లాంటిది మా రావుడికి హోటలంటే దొ తిగా నడదు. అప్పుడప్పుడు నా పోరు పళ్ళేక అనుసరిస్తాడంతే. మొన్నీమధ్యనే హోటళ్లొ కూచున్నాం. సర్వరుకోసం ఎదురు చూస్తున్నాం. అయిదు నిముషాలు గడిచింది. ఎవరూ రాలేదు. పది నిముషాలకు ఒకడొచ్చాడు. బాబూ అని చెప్ప బోతుండగానే వెళ్ళిపోయేడు. ఈ వార్డు వీడిది కాదు అన్నాడు రావుడు. పావుగంట గడిచినా సర్వరు రాలేదు. సరిగ్గా ఇరవై ఏడు నిమిషాల కొచ్చేడు మా వార్డు సర్వరు. వచ్చేడేకాని మాటాడకుండా ఏం కావాలని కళ్ళెగర వేశాడు. ముందు మంచినీళ్ళు కావాలి అన్నాను. రెండు వేళ్ళు నోట్లో పెట్టు కొని చిన్న విజిల్ కొట్టేడు. (మీరు నమ్మాలి) ఆ విజిల్ కి సమాధానంగా పదేళ్ళ కుర్రాడు పది గ్లాసుల్తో వచ్చేడు. వాడి చేతికున్న పదేళ్ళూ గ్లాసుల్లో మునిగి వున్నాయి. మురికి బట్టలు చిరిగి మోకాళ్ళమీద వేలాడుతున్నాయి. బట్టలకంటే మురికిగా వున్నాడు మనిషి. నాలుగు గ్లాసులు మా బల్ల మీదుం చేడు. ఎక్కణ్ణిచో ఇంకో విజిల్ వినిపిస్తే అటు పరుగెత్తేడు. ఇదంతా క్షణాల్లో జరిగిపోయింది.

ఏం కావాలో చెప్పండి అన్నాడు ఇంకా అక్కడె నిలబడ్డ సర్వరు. రావుడి వైపు చూసేను. నీ యిష్టమొచ్చింది చెప్పు అన్నాడు రావుడు. నీమున్నాయి అన్నాను సర్వరు. తాంబూళం నోరు విప్పేడు. మొహం మీద మొహం పెట్టేడు. ఉమ్ము తుప్పర్లు రాల్తుండగా వంద మైళ్ళ స్పీడులో రిస్టు చదివేడు. ఇగ్గీ, పెసరాట్, మినపాట్ అతన్నాపకపోతే ఉమ్ము వర్షంతో తడిసిపోయే ప్రమాదాన్ని వూహించి, రెండిణ్ణి అన్నాను.

మరో పది నిమిషాల్లో ఇళ్లు తెచ్చాడు. అస్తమానం అటూ ఇటూ తిరగడంవల్ల అతను చెమటతో తడిసివున్నాడు. అతన్ని చూడడం మాని ఇళ్లు తినడం ప్రారంభించేను. రెండు రాళ్ళు పంటికింద పడ్డాయి. రావుడి వైపు చూశాను. వాడి పళ్ళకింద ఏం పడ్డాయోగాని వాస్ బేసిన్ దగ్గరికి పరుగెడుతున్నాడు. నేను వాణ్ని అనుసరించేను చేతులు కడుక్కుంటూ పక్కకి తొంగి చూసేను. అది కిచెన్. అక్కడ నానా బీభత్సంగా వుంది. ఎంతో గళిజుగా వుంది. మనిషికో వెయ్యి చొప్పున ఈగలున్నాయి. అక్కడే బురదగుంట కూడా వుంది. దానిమీద దోమలు తిరుగుతున్నాయి. కొంచెం ఆవతలగా రెండు గజ్జికుక్కలున్నాయి. కప్పులూ, సాసర్లూ, గ్లాసులూ అన్నీ ఒక తొట్టిలోనే కడుగుతున్నారు. కడుగుతున్నారంటే కడుగుతున్నారని కాదు. నీళ్ళలో ముంచి తీస్తున్నారంటే. రుబ్బురోళ్ళ కొద పప్పు రుబ్బుతూ చెమటని చేత్తో విదిలిస్తున్నాడు రుబ్బుడు మేస్తారు. పక్కనే కాఫీ, టీలు తయారు చేసేబల్ల. ఆ మనిషి పరమ అసహ్యంగా వున్నాడు. వంటిమీద చిన్న టవలు మాత్రమే చుట్టుకుని ఉన్నాడు. మురికి గుడ్డలో డికాక్షను వంపుతున్నాడు. మధ్య మధ్య దగ్గుతున్నాడు. ఆ పక్కనే ఊస్తున్నాడు. సరిగ్గా అక్కడే “డింకింగ్ వాటర్” నీళ్ళ డ్రమ్ముంది. అదే గదిలో మరో నలుగురు కాయగూరల రాసి ముందర కూచున్నారు. కత్తులూ, కతారులతో కాయగూరల్ని తరుగుతున్నారు. ఆ గుట్టమీంచి నడిచి వెడుతున్నారు. నడిచి వస్తున్నారు. చపాతీ పిండి తయారుచేసే బేచ్ మరింత నిర్దాక్షిణ్యంగా ఉంది. చేత్తోనూ, పాదాల్తోనూ, పిండిని కసా సీసా మసా చేస్తున్నారు. వంటగదిలో ఉన్న మనుష్యులందరి దుస్తులూ నూనె-దుమ్ము-మురికితో భయంకరంగా ఉన్నాయి. మంటలో వేసినా తగలడవు.

నాకు వెంటనే మరో భయానక దృశ్యం గుర్తుకు వచ్చింది. అది మిల్ట్రీ భోజన హోటల్. అక్కడికి ఒకసారి దయచేయండి. కిచెన్ కోళ్ళు కేర్ కేర్మని అరుస్తుంటాయి. వినండి మీముందు కష్టమరు కాళ్ళు కుర్చీలో పెట్టుకుని రెండు చేతులతో తింటుంటాడు. విస్తరి పక్కనే దుమ్ములూ, చేప ముళ్ళ గుట్టా ఉంటాయి. ఈ తడవ వెళ్ళినపుడు గమనించండి. ఎదుటివాడి విస్త్రో దినుసులు కొన్ని ఎగిరి మీ విస్త్రో పడతాయి. సరిపెట్టుకోండి.

రసం, సాంబారు, మజ్జిగ ఇత్యాది ద్రవ పదార్థాలు ఏ విస్తర్ణోంచి ఏ విస్తర్ణోకి ప్రవహిస్తున్నాయో కళ్ళుండి గూడా పోల్చుకోలేం.

ఒక మనిషిని పట్టుదలకొద్దీ ఒకే హోటల్లో నెలరోజులు భోంచేస్తే అతనిమీంచి వచ్చిన ఆదాయంతో హోటల్ మొత్తానికి రంగులు వేయించ వచ్చని ఒక లెక్క. నాలుగేళ్ళు హోటల్లో భోంచేసిన మా మూర్తి "ఆహోటల్ తలుపులూ, గొళ్ళేలూ, కిటికీలూ, తెరలూ నావిరా. నానుంచి గుంజిన డబ్బుతో ఈ అలంకారాలు చేయించేడు ప్రొపైర్టరు" అన్నాడు గర్వంగా. నిజమే మరి ఒకటి రెండు రోజులు కాదు నాలుగేళ్ళు అక్కడ కతికేడు మూర్తి.

మదరాసులో మొదటి రోజులు నా కింకా జ్ఞాపకం ఉన్నాయి. హోటల్ పేరు చెప్పనుగాని అది మిలట్రీ హోటలే. ఏ పదార్థాలు ఎట్లా ఉన్నా, అక్కడి గ్రామీణు నాకు నచ్చేదికాదు. విసుక్కుంటూనే ఆ హోటల్లోకి అడుగు పెట్టేవాణ్ణి. నా వరస నచ్చక సి.వి. రమణ నన్ను తిట్టేడు. ఎందు కట్లా అస్తమానం తిట్టుకుంటూ ఆ హోటల్ కే వెళతావు, హోటల్ మార్చ రాదూ అని. అప్పుడు రావుగోపాలరావు గొప్ప షోక్ వేసేరు.

“మరేం లేదండయా, కవిగార్ని హోటల్ మనిషి గురిచూసి దెబ్బ కొట్టాడు. కోడి మాంసమని ఎప్పుడో కుక్కని వడ్డించి ఉంటాడు. దాని విశ్వాసం ఈయనగారికి ఎక్కిపోయి ఉంటుంది. సింపులు లాజిక్కు.

చేతులెత్తి సమస్కరించేను గోపాలరావుగారికి. అంతకంటే ఏం బదులు చెప్పగలను.

